

www.foaia.hu

foaia@foaia.hu

www.facebook.com/foaiaromaneasca

Preț: 300 de forinți
Cu abonament: 130 de forinți

FONDAT ÎN 1951

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

ANUL LXX NR. 39

Vineri,
25
SEPTEMBRIE
2020

Peisajul lingvistic românesc
din Jula prezentat la o con-
ferință online din România

(Paginile 3 și 5)

O moldoveancă stabilă
lângă Seghedin, iubitoare de
animale, natură și Dumnezeu

(Paginile 8 și 9)

Bătania va avea
o casă-muzeu
românească

(Pagina 12)

† Calendar ortodox

28 septembrie, luni, † Sf. Cuv. Hariton Mărt.; Sf. Prooroc Baruh

29 septembrie, marți, Sf. Cuv. Chiriac Sihastrul; Sf. Mc. Trifon, Gudelia și Petronia

30 septembrie, miercuri, Sf. Mc. Grigorie Luminătorul, Ep. Armeniei; Sf. Mc. Ripsimia și Gaiani (Post)

1 octombrie, joi, †) Acoperământul Maicii Domnului; Sf. Ap. Anania; Sf. Cuv. Roman Melodul; †) Sf. Cuv. Iosif și Chiriac de la Bisericani

2 octombrie, vineri, Sf. Sfințit Mc. Ciprian; Sf. Mc. Iustina fecioara (Post)

3 octombrie, sâmbătă, Sf. Sfințit Mc. Dionisie Areopagitul; Sf. Mc. Teoctist

4 octombrie, duminică, Sf. Mc. Ierotei, Ep. Atenei; Sf. Mc. Domnina, Audact și Calistena. Duminica a XIX-a după Rusalii (Predica de pe munte – iubirea vrăjmașilor)

Inaugurarea lucrărilor de dezvoltare la grădinița românească din Jula

În organizarea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria și a Grădiniței românești din Jula, în ziua de marți, 22 septembrie, a avut loc inaugurarea și predarea oficială a noilor săli de grupă și a sălii de sport. Lucrările de construcție și dezvoltare ale instituției s-au realizat cu sprijin financiar din partea Secretariatului de Stat pentru Culte și Naționalități de la Budapesta și cu fonduri în cadrul proiectului TOP-1.4.1-16-BSI-2017-00018. Cu detalii vom reveni în numărul următor.

E.Ș.

Ședința anuală a Uniunii Culturale, la Jula

Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria convoacă ședința anuală a Adunării generale a UCRU pe ziua de sâmbătă, 26 septembrie, cu începere de la ora 11.00. Pe ordinea de zi vor figura: darea de seamă despre activitatea din anul 2019; dezbaterile și aprobarea gospodăririi din anul 2019; dezbaterile și aprobarea gospodăririi din anul 2019 a Editurii NOI (săptămânalul „Foaia românească”); planul de lucru și proiecte culturale pe anul 2020; aprobarea planului bugetar pentru anul 2020.

A.B.

Se pot face propuneri pentru distincția „Pentru românii din Ungaria”

Oficiul Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria solicită și anul acesta instituțiile, autogovernările de naționalitate și organizațiile civile din rândul comunității românești din Ungaria să facă propuneri cu privire la conferirea distincției fondate de AȚRU: „Pentru românii din Ungaria”. Dosarul de propunere trebuie să conțină datele personale și date legate de activitatea persoanei sau organizației recomandate. Propunerile pot fi trimise prin poștă sau electronic la Oficiul AȚRU, la adresa: 5700, Jula, str. Eminescu, nr. 1, email: atru@globonet.hu.

Termenul de depunere a dosarelor este **30 septembrie 2020**.

Balul de toamnă al otlačanilor

Asociația Românilor din Otlaca-Pustă organizează pe 17 octombrie, la Újkígyós, balul toamnei. Petrecerea va avea loc la Berăria Soproni, din Újkígyós, str. Gyulai, nr 51. Petrecerea oferă participanților cină, muzică și tombolă. Pentru participare trebuie contactată președinta asociației, *Elisabeta Szabó*, tel: 06-30/843-8132.

DEPARTAMENTUL PENTRU
ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Departamentului pentru Români de Pretutindeni. Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a Departamentului pentru Români de Pretutindeni.

www.mprp.gov.ro

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Omul săptămânii

Maria Tănase

Maria Tănase s-a născut în București, pe 25 septembrie 1913, în mahalaua Cărămidarilor. La vârsta de 8 ani, ea a pășit pe scenă pentru prima dată, în fața publicului de la Căminul Cultural din cartier, la serbarea care marca sfârșitul anului școlar. Maria Tănase a crescut înconjurată de cântece. Asculta doinele muncitorilor din grădina tatălui, cultivator de legume și flori, doine pe care le reproducea părinților acasă. Uneori se ascundea în cimitir și asculta bocetele bătrânilor. Prima melodie pe care a cântat-o oamenilor avea să fie bocetul unchiului său ce-și pierduse soția.

Fiind sigură pe calitățile ei vocale reușește la 21 de ani să se angajeze la Teatrul de Vară Cărbuș, condus de marele actor Constantin Tănase, pe care l-a cucerit cântând o doină.

La 25 de ani, Maria Tănase era o voce care se auzea peste tot în România. Debutul propriu-zis a avut însă loc odată cu prezentarea unui program radiofonic de piese folclorice, în cadrul programului de cântece românești „Ora satului” în data de 20 februarie 1938. Începând cu 1939 se deschide activitatea internațională a talentatei interprete. Maria Tănase și Grigoraș Dinicu sunt desemnați „ambasadori ai muzicii populare românești” la expoziția internațională de la New York.

În octombrie 1940, Maria Tănase a oferit un recital de muzică populară publicului din orașul Focșani, după care regimul legionar i-a interzis orice activitate artistică. După luni de „absență artistică”, vocea ei s-a făcut din nou auzită la posturile de radio.

În anul 1963, în timpul unui turneu află că suferă de cancer la sân și că trebuie să se opereze de urgență. Ultimul spectacol susținut de Maria Tănase a fost la Hunedoara. Răpusă de boală, moare câteva zile mai târziu, la nici 50 de ani, pe 22 iunie 1963, în casa natală. Maria Tănase a fost supranumită Pasărea Măiastră și Regina cântecului românesc.

Poza săptămânii

Credință, folclor, tehnică modernă și coronavirus – la sfințirea noii catedrale din Oradea

Pe copertă: Sfințirea noii catedrale ortodoxe din Oradea

Foto: Ovi D. Pop (Oradea)

Peisajul lingvistic românesc din Jula prezentat la o conferință online din România

Datorită pandemiei de coronavirus, foarte multe elemente ale vieții noastre reale s-au mutat în spațiul virtual. În primăvară s-au anulat și amânat multe conferințe științifice sau evenimente culturale. După primul șoc în fața unei situații nemaîntâlnite până acum, deseori suntem puși în situația să devenim inventivi și să ne adaptăm noilor condiții.

În perioada 10–11 septembrie s-a desfășurat cel de-al XIX-lea Simpozion Internațional de Dialectologie de la Cluj-Napoca, la care a primit invitație și doamna *dr. Ana Borbély*, cercetător lingvist român din Budapesta, prezentând o lucrare despre „Peisajul lingvistic românesc în Jula”. Conferința științifică s-a ținut online, în condiții total noi pentru toți participanții.

– De la bun început, vreau să vă mulțumesc că împărtășiți cu cititorii „Foi” această experiență nouă a Dvs. Am văzut în invitația simpozionului că programul ambelor zile începe așa: „Logarea participanților via Google meet”. Cum a fost să „participați” la un simpozion online? Ați mai avut astfel de experiență?

– Începând cu anul 2006, particip la edițiile acestui simpozion, organizat de Societatea Română de Dialectologie. Anul acesta, din diferite motive, nu mi-am planificat să particip la simpozion, paradoxal, primind noua circulară, cu informația despre organizarea online, mi-am schimbat decizia. Tehnic, logarea nu era un mare obstacol. Am avut doar emoții, având o comunicare cu slaiduri, cu partajarea ecranului. În final, cu mici nedumeriri, totul a ieșit bine. De altfel, da, și înainte, într-o comisie de doctorat am mai avut, cu o platformă diferită (Teams), o astfel de experiență.

– Ați participat la simpozion ca cercetător al Institutului de Cercetări Lingvistice din Budapesta, dar v-ați pregătit cu un subiect legat de comunitatea românească din care și Dvs. faceți parte. Ce trebuie să înțelegem prin expresia „peisaj lingvistic”? Ce peisaj lingvistic românesc ați găsit în orașul Jula?

– Peisajul lingvistic reprezintă o unitate, care se compune din societatea multicoloră, din relațiile interpersonale, din ideologiile politice și varietatea lingvistică. Mai concret, dacă suntem într-un spațiu public (țară, oraș, sat, biserică, școală, spital, muzeu, mall, restaurant etc.) și ne uităm de jur împrejur, vedem informații lingvistice (litere, cuvinte, texte), informații vizuale (clădiri, obiecte, simboluri, semne etc.), oameni (vorbind o limbă sau alta, cu vârste diferite etc.). Tot ce vedem, auzim, în ansamblu, ne comunică. Aduc în ajutor grafica Adelei Kiss (vezi poza din dreapta), ca să fie pentru cititor cât mai pe înțeles acele concepte, – cum ar fi comunicare multimodală (design lingvistic, design vizual, design de spațiu), asamblare, cod cultural, memorie colectivă și transducție – care mi-au venit în ajutor în analiza peisajului lingvistic. Intelectualul, român din loc, stă pe o bancă, în mână cu un ziar, care conține design lingvistic, coduri culturale românești legate de comunitatea noastră românească (Foaia, Cronica, Ecranul Nostru etc.). Toponimul român al orașului este un alt design lingvistic, și apare, cu variantele lui, alături de cel maghiar și cel german. Stilul aplicat – artă în artă – este graffiti (formă de artă urbană cu un mesaj social). Designul vizual al graficii include culorile tricolorului român (roșu, galben, albastru), iar baloanele sunt decorate cu clădiri ale instituțiilor românești din localitate. În grafică se face o asamblare, cum se întâlnesc oameni (adică aici un singur om), resurse semiotice și obiecte la un moment și loc dat; precum parcurgem o transducție, adică înțelegem materialul semiotic din ea cum se transformă în a ne comunica plastic: ce-i românesc în oraș.

Structura analizei mele a inclus: toponimul orașului, microtoponime, hodonimia (denumirile stradale); instituții cu caracter românesc; busturi și plăci comemorative; cimitirul ortodox român;

dr. Ana Borbély

anunțuri private, afișuri, turism. Interesul meu era să descriu transducția românismului, adică să arat prin ce căi se exprimă, în oraș, spiritul românesc. Iată niște exemple. Toponimul orașului este folosit în mai multe ipostaze și în scris (*Giula/Jula/Cyula*) și oral (*Jula/Ghiula*). Varianta orală Jula folosită și în scris, cum se scrie în „Foaia românească”, ne exprimă legătura mai restrânsă față de cultura tradițională românească de grai. Memoria colectivă, obținută prin interviuri realizate cu români autohtoni din oraș, păstrează microtoponime și obiective legate de români: *Oláh-rét* (Pășunea Vlahă), *Oláh-híd* (Podul Vlah) și *Pomána-kút* (Fântâna Pomană). În oraș avem denumiri stadale legate de personalități românești, însă grafia hodonimelor este ungurească: *Eminescu u.* însă, găsim și o placă, amplasată pe clădirea Autogovernării pe Țară a Românilor din Ungaria, pe care scrie: *strada Eminescu*. În cercetările de peisaj lingvistic primește mai mare atenție, în spațiul vertical, ce se află sus, iar în spațiul orizontal, ce se află la stânga (de unde începem să scriem și să citim). Inscricțiunile instituțiilor românești, sau ale plăcilor comemorative, care sunt scrise românește, ori românește și ungurește, exprimă mai profund spiritul românesc, decât cele scrise ungurește și românește, ori numai ungurește. Tot așa, despre spiritul românesc ne informează și ordinea drapelului: tricolorul român (la stânga), drapelul UE (în mijloc) și tricolorul ungar (la dreapta). Doar încă un exemplu. Eminescu, pentru românii din Ungaria, este un cod cultural, simbolizează poezia românească, ca urmare, un citat de-al lui se găsește, până și pe o inscripție funerară din Cimitirul Ortodox Român.

– Care este rolul cercetărilor Dvs. în domeniul peisajului lingvistic? Doar documentează și constată, sau poate să influențeze în vreo direcție fenomenul?

– Scopul meu este documentarea (ce se găsește, ce apare) și interpretarea (cum se înțelege, cum se citește) peisajului lingvistic în ceea ce privește prezența românească în oraș, a limbii, a culturii și a oamenilor. Cercetătorul are și datoria de a-și ajuta societatea, comunitatea, și asemenea rezultate pozitive deja găsim în oraș: plăci comemorative, busturi, vestigii ortodoxe etc. Acestea se pot continua cu altele, de exemplu, cu plăci informative drept la intrarea străzilor cu denumiri românești, sau la strada veche Românească (strada Román din anul 1938 a devenit strada Vár). Un gen nou de peisaj lingvistic, aplicat și răspândit, de exemplu, în comunitatea germanilor din Ungaria cu un ecou foarte pozitiv, ar putea fi un *traseu educațional românesc*, care ar lega locurile concrete românești din oraș, accentuând prin stații și informații noi și mai profund cultura românească de aici.

(Continuare în pagina a 5-a)

340 de ani de la prima atestare a Episcopiei Oradiei

Patriarhul României a sfințit noua Catedrală ortodoxă din Oradea

Preafericitul Părinte Patriarh *Daniel* a sfințit Catedrala Episcopală „Învierea Domnului” din Oradea duminică, 20 septembrie. Evenimentul face parte dintr-o serie de manifestări aniversare la împlinirea a 340 de ani de la prima atestare documentară a Episcopiei Oradiei, 325 de ani de la menționarea ei și a ierarhului său în Diploma Împăratului austriac Leopold I și 100 de ani de la reînființarea eparhiei după Marea Unire.

Cu acest prilej, duminică, 20 septembrie, Patriarhul Daniel a oficiat slujba de sfințire a noii Catedrale Episcopale din Oradea, alături de alți 20 de ierarhi, printre care s-a aflat și Preasfințitul Episcop *Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Catedrala din Oradea este construită în stilul bisericilor lui Ștefan cel Mare și împodobită cu mozaicuri inspirate de cel mai important monument al artei bizantine: Bazilica Sf. Sofia din Constantinopol. Sfântul locaș se situează în Piața Emanuil Gojdu nr. 43, lângă vechea Cetate Oradea, de care este legat printr-un pod din lemn. Piatra de temelie s-a pus în 1995, de către Părintele Patriarh *Teoctist*. Clădirea are o înălțime de 65 de metri de la fundație până în vârful crucii și o amprentă la sol de 1.422 metri pătrați.

Hramul principal este „Învierea Domnului”, iar al doilea hram este „Sfântul Ierarh Andrei Șaguna, Mitropolitul Transilvaniei”. Din anul 2005, când s-a amenajat un paraclis la demisol, s-a început slujirea liturgică, chiar dacă nu era definitivată construcția.

Locașul de închinare este acoperit cu tablă de cupru, are în total șapte cruci pe turla și frontoane, este placat la exterior cu marmură roșie și piatră de Podeni. La interior, este pavat cu marmură de Kavala, Grecia. Iconostasul este tot din marmură și a fost făcut la Tesalonic, în Grecia. Cele cinci clopote au fost fabricate în atelierul de la Innsbruck, în Austria.

Catedrala are sistem de încălzire prin pardoseală și un sistem de degivrare sub scările principale de acces, pentru a evita înghețarea apei și alunecarea credincioșilor pe trepte.

Fațada principală este împodobită cu icoana Învierii în mozaic, inspirată de un original de la Mănăstirea Daphni din Grecia.

Edificiul este construit în stilul ștefaniano-rareșian, despre care PS Sofronie, Episcopul Oradiei a afirmat la sfințire că este „o arhitectură unică, de sinteză între Orient și Occident”. Aceasta s-a născut în Moldova și a fost adoptată și de sfintele locașuri din Banat și Transilvania, demonstrând unitatea ortodoxiei românești.

„De asemeni o sinteză între Orient și Occident este și mozaicul care a fost așezat, cu ajutorul lui Dumnezeu, în anul acesta, atât în absida Sfântului Altar, cât și în icoanele din iconostas”, a mai spus duminică Episcopul Oradiei. „Toate sunt inspirate după străvechi modele bizantine din jurul secolului al X-lea și al XI-lea”. Mozaicul din absida altarului este inspirat după cel de la Catedrala Sfânta Sofia de la Kiev, care la rândul său a avut ca model mozaicul Bazilicii Sfânta Sofia din Constantinopol, a mai explicat ierarhul. Ușile de la intrarea principală sunt și ele o copie după ușile Catedralei Sfânta Sofia din Constantinopol. Icoanele în mozaic din iconostas și pictura în mozaic a absidei altarului (175 de metri pătrați) au fost făcute de o echipă de artiști de la Art Georgies din Iași. La ușile împărătești și diaconești au fost montate dvere din catifea cusute și brodate în atelierul de croitorie de la Mănăstirea Sfânta Cruce din Oradea.

Proiectul edificării unei Catedrale episcopale în Oradea datează de un secol, de la reînființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Oradiei în anul 1920. Credincioșii aveau atunci o catedrală episcopală provizorie, căreia Episcopul ctitor al reactivatei Episcopii Ortodoxe Române a Oradiei, Roman Ciorogariu (1920–1936), îi dăduse numele de „Biserica cu Lună”.

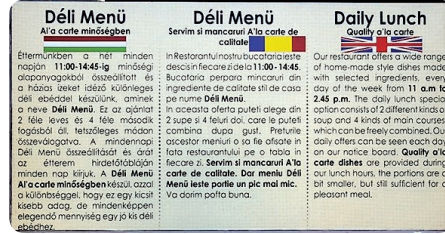
Catedrala actuală este numită și „Catedrala cu Soare”.

(Sursa: Ziarul Lumina)

(Urmare din pagina a 3-a)

Peisajul lingvistic românesc din Jula prezentat la o conferință online din România

– Cât specific românesc ați mai găsit în Jula?
 – Foarte mult. Jula este centrul instituțional și cultural-educational de veacuri al românilor din Ungaria. În acest oraș, și doar aici, avem două biserici ortodoxe românești. Peisajul lingvistic, bineînțeles, se schimbă. Eu văd o schimbare pozitivă.
 – Cum au fost primite de ceilalți participanți la simpozionul online informațiile legate de comunitatea românească din Jula?
 – Peisajul lingvistic, în România, nu este un subiect de cercetare prea mult cunoscut. Dar limba noastră română, începând cu anii nouăzeci ai secolului trecut, este cercetată cu mare interes și de colegile din București, de doamnele *Maria Marin* și *Iulia Mărgărit*, mai nou, și de doamnele *Daniela Răuțu* și *Carmen Radu*. Cercetările noastre comune, colectarea datelor lingvistice de teren, în ultimii ani, din Aletea, din Leucușhaz, din Otlaca-Pustă și din Micherechi, cuprind și date de peisaj lingvistic.
 – Anul trecut am participat la o conferință în Budapesta, unde ați

prezentat o prelegere despre peisajul lingvistic din Micherechi. Cercetările Dvs. unde vor mai continua?

– Bună întrebare! Un compendiu, o sinteză a întregii comunități ar putea fi o continuare planificată, o încercare care, încă, necesită cercetări de teren.

– Dacă ar fi să alegeți pentru viitor, ce ați alege: conferințele reale sau cele online?

– Nu se compară o conferință organizată în realitate cu cea online. Partea profesională, în realitate, se poate desăvârși cu mult mai mare profunzime, pauzele de cafea, recepțiile sunt spații de socializare cu discuții fructuoase. În fine, ne-am bucurat că ne-am văzut, măcar așa, și am învățat mult, ca de obicei, din rezultatele de cercetare ale colegilor. Țin să mulțumesc, și pe această cale, colegilor de la Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu” al Academiei Române din Cluj-Napoca, pentru organizarea simpozionului online!

E.Ș.

Septembrie / 4

Autogovernarea Românească din Jula și săptămânalul „Foaia românească” publică concursul

Să cunoaștem mai bine orașul Jula!

Concurs cu premii pentru toți cititorii Foii românești

Orașul Jula este un renumit centru turistic și balnear. Este și un oraș cu un trecut deosebit de interesant, presărat cu multe obiective istorice, armonios integrate în peisajul modern. Din punctul de vedere al comunității românești, Jula este considerată o adevărată capitală culturală, școlară și administrativă românească, deoarece aici se află majoritatea instituțiilor importante pentru românii din Ungaria.

Probabil mulți dintre cititorii noștri cunosc orașul, i-au străbătut străzile, i-au vizitat ștrandul. Dar Jula e mai mult de atât! Vă invităm să o cunoașteți pas cu pas, răspunzând la o întrebare pe săptămână.

Întrebarea săptămânii:

România are în orașul Jula o misiune diplomatică. Consulatul General al României funcționează într-un sediu aflat pe str. Munkácsy, la nr. 12A și are în vedere asigurarea asistenței consulare a cetățenilor români rezidenți în Ungaria și a cetățenilor români care tranzitează teritoriul Ungariei, dar se ocupă și de menținerea și dezvoltarea legăturilor între comunitatea românească din Ungaria și statul român. În ce an s-a deschis la Jula această reprezentanță diplomatică?

ria și statul român. În ce an s-a deschis la Jula această reprezentanță diplomatică?

Premiul lunii septembrie va fi o grafică a artistei Adela Kiss, originară din Jula.

Câștigătorul unei runde de întrebări va fi acel cititor care trimite patru răspunsuri corecte și complete. În cazul în care vor fi mai mulți expeditori de răspunsuri corecte, câștigătorul va fi tras la sorți.

În fiecare număr, vom publica o întrebare legată de orașul Jula, la care așteptăm răspunsurile pe email (foaia@foaia.hu) sau pe messenger (<https://www.facebook.com/foaiaromaneasca>). Răspunsurile corecte pot fi trimise până în ziua de marți, 29 septembrie (ora 24.00).

Povestea țânțarului lipsit de modestie

Un țânțar zbura pe lângă o pașiște și la un moment dat a oboșit. Atunci s-a gândit să își tragă puțin sufletul și să se odihnească pe coarnele unui taur care stătea la soare, pe pașiștea aceea.

După ce s-a odihnit pentru un timp, țânțarul s-a pregătit să își ia zborul. Înainte să plece, acesta i-a cerut scuze taurului că a stat să se odihnească pe coarnele lui.

Țânțarul a crezut că taurul va fi foarte încântat că el s-a decis în sfârșit să ia zborul de

pe coarnele lui, însă taurul i-a spus: „Pentru mine e același lucru. Nici măcar nu am observat că stai pe coarnele mele.”

Morala: Uneori ne credem mai importanți decât ne cred cei din jurul nostru. Nu înseamnă însă că nu suntem importanți, dar lucrurile egoiste pe care de multe ori le facem sau le spunem, ne pot pune în ipostaze neplăcute.

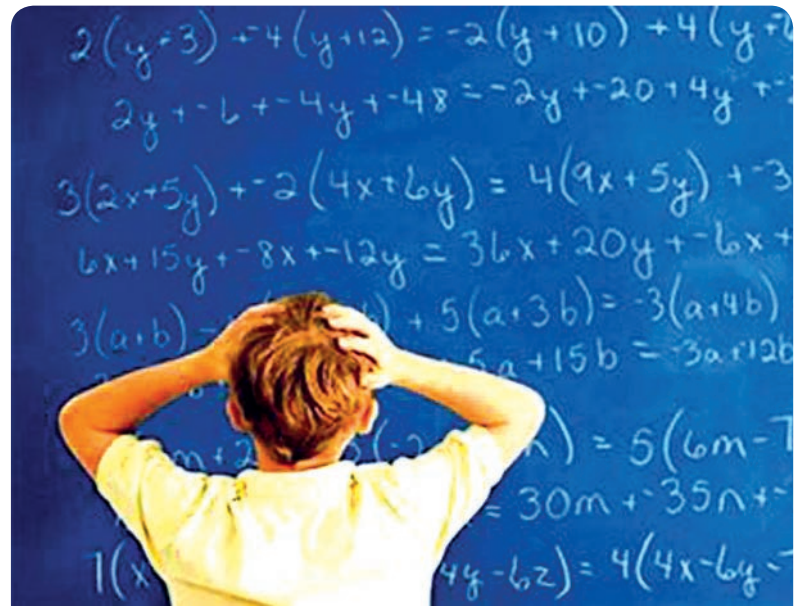
În această poveste, țânțarul a încercat să fie politicos, dar de fapt își dorea mai mult să îi fie simțită prezența, decât să își arate neapărat recunoștința pentru găzduire.

Oricât de mult ne-am dori să credem că suntem centrul universului, de cele mai multe ori nu suntem. Cel mai important este să fim noi înșine și să nu fim țânțari!

Curiozități despre matematică

Cifrele arabe pe care le folosim astăzi au fost învățate de fapt în India. Simbolurile pentru plus și minus din matematică au fost folosite încă din anul 1489. Abacul este considerat strămoșul calculatoarelor pe care le folosim astăzi. Despre matematică care se învață acum la școală mai sunt și alte lucruri interesante ce merită descoperite. Iată câteva curiozități despre matematică:

- Zero este singurul număr care nu poate fi scris cu cifre romane.
- Dintre toate formele cu același perimetru, cercul are cea mai mare arie. Dintre toate formele care au arie egală cercul are cel mai mic perimetru.
- Cele mai multe dintre simbolurile matematice pe care le știm astăzi au fost inventate după secolul 16. Până atunci ecuațiile erau scrise cu ajutorul cuvintelor.
- Simbolul infinitului pe care îl folosim astăzi era folosit de romani pentru a reprezenta numărul 1000.
- Richard Recorde este cel care a inventat simbolul pentru egal în anul 1557.
- Produsul a două numere prime nu poate fi pătrat perfect.
- Numerele negative nu au logaritmi.
- Părintele matematicii din Grecia Antică, Pitagora, folosea mici pietricele cu ajutorul cărora reprezenta grafic ecuațiile.
- 2520 este cel mai mic număr care poate fi divizat exact cu toate numerele de la 1 la 10.
- Cel mai lung număr prim are mai mult de 22 de milioane de cifre.
- Anumite semne de pe oasele animalelor au dovedit că oamenii foloseau matematica încă din jurul anului 30.000 î.Hr.

Puțină gramatică...

Îmi e drag verbul „a fi”,
Sănătos să fii, să știi
Când și cum corect să-l scrii.

Fii atent!

Nu fi distrat!

Să fii bun, să fii curat!

Să nu fii impertinent!

Fii puternic, fii decent!

Nefiind un agramat,

Vei fi foarte respectat.

abac (la plural: *abace*) = **1.** Instrument de calculat alcătuit dintr-un cadru cu vergele pe care se pot deplasa bile (colorate). **2.** Tabel sau diagramă care permite rezolvarea imediată a unor calcule. – Din fr. *abaque*, lat. *abacus*. (dexonline.ro)

Procesiunea copiilor, la Micherechi

Joi, 17 septembrie 2020, la Micherechi, localitate importantă aparținând Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, a avut loc cea de-a VIII-a ediție a Procesiunii copiilor, care se organizează anual în această parohie, începând din 2012. La ea au participat circa 30 de elevi, din clasele 1–8, de la Școala Generală Românească din localitate, dar și copii mai mici, de la grădiniță, însoțiți de părinții lor, precum și oficialități locale, între care s-au numărat doamna *Margareta Tat*, primarul comunei, care a venit împreună cu fetița sa, doamna *Ana Ruja*, directorul școlii generale și alte cadre didactice de la această școală. Ca și în alți ani, procesiunea s-a bucurat de binecuvântarea și participarea Preasfințitului Părinte *Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, care a fost însoțit de pr. *Ioan Bun*, parohul Micherechiului, pr. protosinghel *Visarion Tuderici*, secretar eparhial și profesor de religie la Școala Generală din Micherechi, organizatorul acestei procesiuni și arhidiaconul *Emanuel Văduva*, de la Catedrala Episcopală din Jula – relatează Biroul de Presă al Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria.

Au fost respectate și măsuri de distanțare a copiilor, impuse de recomandările autorităților pe timp de pandemie și, la fel ca și în anii trecuți, Procesiunea copiilor a avut loc de la intrarea în sat și până la

biserica, unde copiii și ceilalți participanți au venit, având în mâini lumânări aprinse, iar în fruntea procesiunii fiind Sfânta Cruce, icoana Maicii Domnului cu Pruncul și o toacă, la fel ca și în cazul procesiunilor efectuate la biserici și mănăstiri din România. Lumânările aprinse au fost depuse pe postamentul Troiței din marmură, amplasată la intrarea în biserica satului, după care au intrat cu toții în biserică. Aici, ierarhul și cei doi preoți au citit rugăciuni de binecuvântare, ocrotire și ajutor de la Bunul Dumnezeu, pentru elevii din Micherechi, dar și din toate celelalte școli românești din Ungaria, iar PS Părinte Siluan i-a felicitat pe copiii participanți și i-a îndemnat să sporească nu doar în cunoașterea obișnuită, oferită de școală, ci și în credință și în cunoașterea lui Dumnezeu și a sfințelor Sale porunci, precum și în solidaritate, atât de importantă în orice vreme și loc.

Apoi, copiii s-au răcorit cu sucuri, oferite din partea parohiei, după osteneala drumului și au mers cu pace la casele lor.

Manifestarea este adresată copiilor din această localitate, fiind inițiată în anul 2012, de pr. protosinghel Visarion și ea vrea să fie un semn văzut de comuniune creștină între copiii din această localitate, din alte părți și din întreaga lume și ca o ofrandă adusă lui Dumnezeu pentru a putea primi ajutorul și binecuvântarea Sa.

O moldoveancă stabilită lângă Seghedin, iubitoare de animale, natură și Dumnezeu

Interlocutoarea mea, **Valeria Tudosa Ambrus**, s-a născut în anul 1966, în județul Vaslui, în satul Popești. Pentru a duce o viață mai bună și pentru a se școli, a venit în Banat, la Sânnicolau Mare, aici s-a căsătorit. Acum 30 de ani s-a mutat în Ungaria. A locuit la început la Seghedin și, din 1994, stă cu soțul la Mórahalom, în pustă, unde are o gospodărie în care încearcă să ducă o viață sănătoasă în natură, culti-

vând legume de care are grijă să crească cât mai natural, crește pui și capre, iar produsele lactate, ouăle și legumele le oferă prietenilor și cunoscuților, care le apreciază. Ajunși în gospodăria familiei Ambrus, Valeria ne-a întâmpinat ca o moldoveancă adevărată, cu o mămăligă moldovenească, tăiată cu ața, cu caș și iaurt din lapte de capră și cu o tocăniță din carne de capră.

—Cum ajunge o română din Vaslui să locuiască în pusta de la Mórahalom?

—Eu am plecat la școală la Sânnicolau Mare, din Moldova am venit în județul Timiș și am făcut o școală profesională agricolă. Pe vremea aceea eu visam, având acasă multe oi și o gospodărie mare, că o să vin să-mi fac școala și după aceea o să merg acasă să-mi fac o mică fermă. Dar tinerețea și-a spus cuvântul, m-am îndrăgostit de un ungur, el era venit de la Miercurea Ciuc la Sânnicolau, și acolo ne-am găsit și m-am îndrăgostit de el, ne-am căsătorit, și nu m-am mai făcut nimic, nici fermier, nici nimic, m-am făcut cocoană de oraș cu tocuri și locuiam la bloc. Între timp, în România a venit revoluția, am rămas fără locuri de muncă la Sânnicolau și am vrut să încercăm viața un pic mai spre Vest, dar nu doream să merg foarte departe. Am zis că mie mi-e destul ca să trec un hotar, dacă se întâmplă ceva și e nevoie să mă întorc acasă și noaptea trec acel hotar înapoi în România.

Așa am ajuns în Ungaria. Am locuit trei ani la Seghedin, dar în oraș mie nu mi-a priit. Am decis să ne cumpărăm o casă, și căutând am găsit exact ce mi-am dorit, o casă în pustă, cu mult teren, cu multă libertate, unde pot să-mi țin tot ce vreau și pot să fac ce-mi dorește inima. Mi-am adus aici și un colțisor din Moldova mea, prosoape, covoare și cusături. Aici fac tot ce am învățat de la bătrânii mei, dar și ce am învățat din lumea modernă, precum și ce am învățat de la ungurii de aici. Aici pot să fiu fericită, pentru că pământul îți dă o anumită fericire, dacă îl ai și știi să-l respecti îți dă o stare de regină.

—De câți ani locuiți aici, în pustă?

—Din anul 1994 suntem aici, la căsuța din pustă.

—Cum de nu am știut despre voi până acum? De doi sau trei ani sunteți membrii comunității ortodoxe române din Seghedin, așa am ajuns să ne cunoaștem, dar sunteți de aproape trei decenii aici în Ungaria?

—Nu ne-am cunoscut pentru că nu am avut internet mulți ani. Vedeți că internetul face și bine uneori. Mie mi-a ajutat foarte mult aici, în pustă, de când am internet. Am trecut printr-o perioadă critică de boală, de dor și de alte probleme, am început la un moment dat să ne revenim, să ne reparăm casa, să ne facem tot ce trebuie la o gospodărie, am avut și bani, însă lipsea ceva. Mi-am dat seama că mie îmi lipsea biserica, slujba, ortodoxia, în care am crescut și îmi sunau în urechi cuvintele părinților seara: „v-ați închinat, copii?”. Și ne așezam de multe ori la masă cu soțul meu, sau cu alte persoane, și îmi lipsea tata în capul mesei care făcea o cruce mare cât masa

Valeria Tudosa Ambrus

și toată lumea trebuia să-și pună mâinile de rugăciune și spuneam un „Tatăl Nostru” și mulțumeam Cerului pentru tot ce ne-a dat. Sărbătorile erau foarte seci, degeaba aveam brad și cadouri, venea seara de Crăciun și nu auzeam un colind la geam. Venea primăvara, sărbătoarea Sfințelor Paști, dar îmi lipsea biserica. Când am fost acasă în România, un preot m-a sfătuit să caut pe internet, pentru că și în Ungaria avem preoți și o Episcopie ortodoxă. Așa că ajunsă acasă, am căutat pe internet și l-am găsit la Seghedin pe părintele **Aurel Becan**. Mi-am luat curaj să scriu un mesaj pe internet și să-i spun cine sunt și să-i spun povestea mea. Părintele a fost foarte amabil cu mine și m-a invitat la slujbă la Cenadul Unguresc, unde ține slujbă în fiecare duminică, iar a patra duminică din lună face slujbă la paraclisul ortodox din Seghedin. Despre acesta am aflat mai târziu, dar care a devenit locul în care ne întâlnim românii din Seghedin și din împrejurimi.

—Ce înseamnă capela ortodoxă din Seghedin pentru românii care trăiesc aici, în zonă?

—Slujba de la Seghedin este o gură de aer pentru noi românii răsfirați aici în jurul Seghedinului, iar părintele Aurel, cu un mesaj lunar pe internet, ne adună împreună o dată pe lună. Este important că știm unii de alții, că stăm cuminți la o slujbă, la o rugăciune, la o anaforă, după care ne adunăm la o cafea, sau la un suc și povestim. Înseamnă foarte mult pentru noi această capelă de la Seghedin, și mulțumim mult celor care ne-au pus-o la dispoziție. Când îmi permite timpul, eu merg și la slujba de la Cenadul Unguresc. Distanța nu este o problemă de când am reușit să-mi cumpăr și o mașinuță, cu care pot să merg la biserică să nu depind tot timpul de soțul meu să mă ducă.

(Urmare din pagina a 8-a)

O moldoveancă stabilită lângă Seghedin, iubitoare de animale, natură și Dumnezeu

– Să revenim puțin la gospodăria aceasta frumoasă cu multe animale de curte, cu verdeață, cu o grădină bio, cu un câmp imens care vă înconjoară, de unde adunați plante de leac minunate. Trebuie să aveți foarte multă răbdare și multă dragoste pentru tot ce vă înconjoară pentru a face tot ce reușiți să realizați aici, altfel nu cred că se poate...

– Fiind copil de țaran m-am născut cu dragostea față de pământ, nici nu se putea altfel. Plantele medicinale și toate ierburile de leac le-am învățat de la bunica mea. Bunica purta mereu un șorț lung la brâu cu buzunare, și de-acasă până acolo unde avea vie și parcela de pământ pe care, rămasă văduvă, le lucra singură, pe miriște sau pe câmp, ea întotdeauna se apleca după ceva. Eu credeam că îi este rău, dar ea se așeza în genunchi și mulțumea Cerului pentru planta de leac pe care i-a scos-o Dumnezeu în cale. Iată așa am luat și eu contact cu primele plante medicinale, cu primele leacuri adevărate.

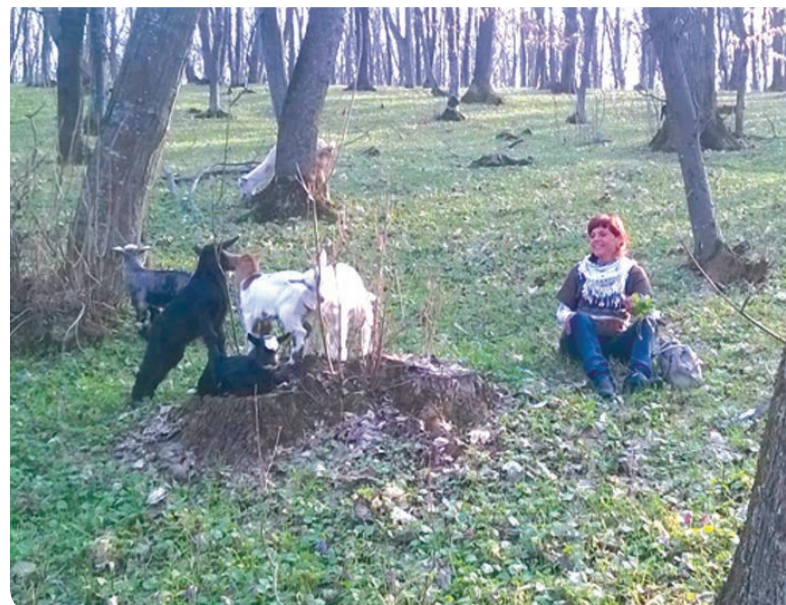
– Insistați ca tot ce aveți în gospodărie și în grădină să fie bio. Înseamnă în primul rând că vă respectați și că iubiți natura, dar și pe semenii dumneavoastră, cărora le oferiți produsele pe care le colectați și le produceți aici, așa este?

– Eu îl iubesc pe Dumnezeu, El însemnând tot ceea ce mă înconjoară. Dumnezeu este cerul, Dumnezeu este pământul pe care calc, este via care se ridică, Dumnezeu este stuful care crește aici în fața casei, dar în momentul în care este tăiat și curățat și din stuf se poate face multe lucruri. Mi-am făcut în fața casei o colibă cum aveam noi la stână sau la vie. Cine îl iubește pe Dumnezeu, iubește tot ce este a Lui, oamenii, animalele, plantele, tot ce este viață este a lui Dumnezeu. Nu pot să trăiesc altfel, mai ales aici unde mă trezesc dimineața, în mijlocul naturii, când ies afară îl văd în toate. Am avut și ani mai grei, când ocupată cu probleme mă distanțasem puțin de Dumnezeu, iar universul mă lovise din toate părțile, sub formă de boală, sub formă de neîmpliniri, când mi-am dat seama că am lăsat ceva în urmă și m-am întors la punctul respectiv, nu am mai avut nici o problemă. În fiecare seară mă culc cu gândul la Dumnezeu, dacă nu pot mai mult spun doar o rugăciune, dar spun mai multe, sau mai citesc câte un psalm, sau acatist. Dimineața, după ce deschid ochii, prima dată ies afară în curte și este ca o minune. Mulțumesc Cerului că trăiesc, că am mai primit cadou o nouă zi, că pot să merg, ies afară și sfântul soare iar mă salută și totul este foarte frumos. Mă bucur că trăiesc. Trăiesc aici într-un paradis. Paradisul meu.

– Vă mulțumesc că m-ați primit și că mi-ați acceptat provocarea la interviu. Probabil dacă ne primiți o să mai venim, pentru că așa cred că mai aveți multe să ne povestiți...

– Vă invit de câte ori aveți ocazia să veniți la noi. Și m-aș bucura să vă povestesc și alte lucruri pe care le știu de la bunicii mei, sau să cunosc tineri interesați să afle din secretele bătrânilor noștri. Eu nu am copii și, din păcate, nu am ocazia să dau mai departe această zestre pe care am moștenit-o și eu de la ai mei. Cunosc multe practici pe care le făceau bătrânii noștri, inclusiv pentru alimente, pentru făcutul hainelor, lucruri pe care le-am învățat de la mama, bunica, femeile de la noi din sat. Numai așa se poate considera o zestre ceea ce dețin, dacă am cui să o dau mai departe, dacă o duc cu mine se pierde.

Anca Becan

Transalpina de Apuseni se modernizează

Transalpina de Apuseni, unul dintre cele mai spectaculoase drumuri din România, se află în plin proces de modernizare. În maximum doi ani, șoferii vor putea traversa o mare parte a munților, de la est la vest, pe o lungime de aproape 80 de kilometri. Lucrările au început în ianuarie 2020 și se derulează în ritm susținut. Termenul de finalizare este de 36 de luni. Lucrările sunt finanțate din fonduri europene, prin Programul Operațional Regional. Drumul (DJ 107I) are 78,5 kilometri, iar modernizarea integrală va costa 41,6 milioane de euro.

Drumul va deschide destinații turistice importante, până acum inaccesibile. Transalpina de Apuseni va avea 6.700 m² de piste de biciclete, 21 de stații de autobuz, 12.610 m² de trotuare, 14 poduri noi și aproximativ 200 de podețe.

Drumul județean străbate culmi de peste 1.000 de metri și trece prin zone de o frumusețe rară, cu păduri, chei și poienițe. Proiectul „Modernizare drum județean DJ 107 I: Aiud (DN1) - Aiudul de Sus - Rîmeș - Brădești - Geogel - Macarești - Bîrlești Cătun - Cojocani - Valea Barnii - Bîrlești - Mogoș - Valea Albă - Ciuculești - Bucium - Izbita - Coleșeni - Bucium Sat - DN 74 (Cerbu)” este important atât pentru dezvoltarea socio-economică a zonei din Munții Apuseni, deoarece va lega orașul Abrud de municipiul Aiud, cât și de Autostrada Sebeș-Turda.

Integramă

ORICUM

Salvatoare Știință exactă	Slăbiciuni A urla	Culoarea castanei Doctori	Cui bont Dans țigănesc	A abandona Descendent
Dezrobitor Eros				
Vechii chelneri Asia!			Fibros Suspîn (inv.)	Nu După tic
	Pictori de icoane Sunt în etate			
A valida La butoi				Schelă
		Tec! Barcă... pe uscat		Team! Pac!
	Fir de urzeală Ezitare		Apătos Ilegal	
	La fitil! Fără picioare (fem.; pl.)			Lecție lureș
Plop găunos! Sfârșitul verii!		Grâu de munte Distins		Zestre
				Prima notă Pahar de bere
Întrecut Înscris în poartă		Opus anodului în plic!		
Lipsită de maniere Turtit			Copil de casă	

Glume

O secretară la prima zi de lucru primește sarcina să facă pentru băieți cafea. Cum nu a făcut niciodată cafea, se duce la restaurantul de vizavi cu un termos în mână:

– Domnule chelner, intră în acest termos șase cafele?

– Da, domnișoară, intră și mai mult, zice chelnerul.

– Vai, ce bine!!! M-ați salvat! Faceți șase cafele atunci. Două cu zahăr, două fără și două cappuccino.

La granița cu Iugoslavia se întâlnesc un câine și o pisică. Câinele tocmai venea din România în vreme ce pisica tocmai pleca.

– De ce pleci din România?, întrebă câinele.

– Nu mai pot. Aici toată lumea trage mâța de coadă. Dar tu de ce vrei să trăiești aici?

– Pentru că am auzit că aici se duce o adevărată viață de câine.

Două blonde într-un lift. Deodată liftul se blochează. Crizate, încep să strige:

– Ajutor! (zice prima)

– Ajutor! (zice a doua)... și tot așa...

La un moment dat se opresc și zice una către cealaltă.

– Fată, hai să strigăm amândouă simultan, că așa avem șanse mai mari să fim auzite.

– Bine, zice cealaltă.

Deodată se aude:

– Simultaaaaan! Simultaaaaan!

O blondă merge la doctor și se plânge că o dor toate.

– Domnule doctor, dacă mă ating cu degetul pe cap mă doare, dacă mă ating pe picior mă doare, dacă mă ating pe burtă iarăși mă doare... mă dor toate.. ce am?

– Ești blondă naturală?

– Da.

– Atunci e clar, ai degetul cu care te atingi rupt.

Dezlegarea integramei din numărul anterior

UNIFORME: C; A; SIPCA; OREZ; GROSI; OPT; M;C; SIREP; ZAVERA; IAR; ZGLOBIU; O; IG; ISON; AF; ARBITRALE; PLIAT; OPUS; EST; OBERI; DAC; ACI; UU; LASE; TERN; FATARNICIE.

Dezlegarea acestei integrame o găsiți în numărul următor!

RECOMANDĂRILE
NOASTRE– lectură, teatru,
film, internet

Lectură

György Dragomán
Corul leilor

Traducere din limba maghiară de Ildikó Cábos-Foarță.

După ce a publicat câteva romane importante, iată-l pe Dragomán revenind la proza

scurtă, pe care o scrie din adolescență. *Corul leilor* este o selecție de prima mână din rodul a nu mai puțin de treisprezece ani de creație. Ceea ce insuflă viață povestirilor este ritmul lor, protagoniștii învingându-și prin muzică temerile, doliul, suferințele din dragoste, aleanul. În fiecare frază pulsează muzica, răsună jazzul, baladele latino, heavy metalul barbar sau valsurile nobile și sentimentale, duduie manelele și popul coreean, bătaile inimii se amplifică, pașii în alergare bat darabana pe pavajul de piatră. În povestirea ce dă titlul volumului, râsul bunicului care-și consolează nepotul face obiectele ce se odihnesc în sertarele modei să se cutremure, dând naștere unei polifonii, de parcă toate capetele de leu ce o împodobesc s-ar fi apucat să mârâie în cor. Lumea este privită din multiple puncte de vedere, iar în povestiri monologhează când un băiat sau o fetiță, când o femeie sau un bărbat în toată firea. Fiecare cântă pe vocea lui, dar toate cântecele au un izvor comun: pasiunea și curajul de a fi – precum și o rafinată, dulce melancolie.

„Acest volum de proză scurtă este cu adevărat o carte a curajului, ce explorează posibilitățile confruntării. În dificila competiție, protagoniștii sânt susținuți de muzică, fie ca soliști, fie ca simple voci din cor. Puterea muzicii îi ajută atât pe ei, cât și pe cititori să creadă într-un happy-end.” (Bárka)

„*Corul leilor* este o carte a iertării, cu un lung șir de păcate și poveștile din umbra lor, ce le justifică iertarea. E acolo povestea alcoolului, a cleptomanului, a spărgătorului de bănci, a dependentului de muncă. Povestea omului. A unei lumi în care nu există decât adevăruri fundamentale și în care toți caută mântuirea.” (Perspektiva)

Cartea a apărut recent la Editura Polirom.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

– viața și tradițiile românilor
din Ungaria

28 SEPTEMBRIE (Anca Becan)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

29 SEPTEMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Eu aleg România: Ascultă-ți muzica! 100 de melodii ale românilor 17.30: Legende de Banatului – serial istoric. 17.55: Încheiere

30 SEPTEMBRIE (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.20: Clubul suporterilor 17.55: Încheiere

1 OCTOMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.20: Revista presei/Anca Becan 17.30: Reportaje, interviuri 17.55: Încheiere

2 OCTOMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Sport 16.25: File de calendar 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.15: EU aleg România – Istoria românilor în 100 de momente esențiale 17.25: Izvorășul – Revistă de etnografie și folclor / Gabriela Rusu Păsărin, Radio România 17.55: Încheiere

3 OCTOMBRIE (Anca Becan)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: File de calendar popular 16.30: Clubul suporterilor (reluare) 17.00: De dor și drag – emisiune de folclor realizată de Daniela Băcilă / Radio Timișoara 17.55: Încheiere

4 OCTOMBRIE (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă ecumenică 17.00: Program retrospectiv 17.55: Încheiere

O VOCE ROMÂNEASCĂ –
EMISIUNE RADIOFONICĂ
ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Zilnic între orele 16.00–18.00 pe undele medii cu frecvențele de 873 kHz și 1188 kHz. Pe internet la adresa: <http://www.mediaklikk.hu> (în direct la „Élő műsor/Nemzetiségi rádió”) sau în arhivă la adresa <http://www.mediaklikk.hu/musor/roman>

Contact:

MTVA Studioul din Seghedin
6722, Blv. Kossuth Lajos nr. 29.
Tel.: +36-62/549-201; +36-62/333-766
e-mail: roman@radio.hu

Abonați-vă la
e-FOAIA
la prețul
de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar. „E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft

6 luni – 2000 ft

12 luni – 3500 ft

CUVÂNTUL SĂPTĂMÂNII

dexonline

Dicționare ale limbii române

SLOVENI, slovenesc, vb. IV. Tranz. (Înv.) A citi cu greu, pronunțând literă cu literă sau silabă cu silabă; a silabisi. – Cf. sloveni.

UMOR

ecranul nostru

miercuri, 30 septembrie, Duna TV, ora 7.20
miercuri, 30 septembrie, Duna World, ora 13.45

Petru Purpur a fost un om simplu și a crezut că omul devine om dacă este cinstit, muncitor și sărăcuțos. Și el a fost un astfel de om. A trăit pentru a munci, iar ziua de mâine a fost pentru el un nou început. L-am cunoscut în vara anului 2011, și ne-am înțeles că vom face împreună un film, despre viața lui pe care o ducea la un sălaș, aflat la patru kilometri de Chitighaz. L-am vizitat de mai multe ori într-un an, pentru a cunoaște un mod de viață și o mentalitate caracteristică lui. Atunci bace Petre avea 76 de ani, iar săptămâna trecută a plecat la Domnul, la vârsta de 85 de ani. Realizator: Tiberiu Boca

ADRESE UTILE

REPREZENTANȚE

Uniunea Culturală a Românilor
din Ungaria (UCRU)

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Președinte: Marius Maghiaru
E-mail: uniuneaculturala@gmail.com
Website: www.romanul.hu

Autogovernarea pe Țară
a Românilor din Ungaria (AȚRU)

5700 Jula, str. Eminescu nr. 1
Tel./fax: (+36-66) 463-951
Președinte: Gheorghe Cozma
E-mail: atru@globonet.hu
Web: www.atruroman.hu

MISIUNI DIPLOMATICE

Ambasada României

1146 Budapesta, str. Thököly nr. 72
Tel.: (+36-1) 384-8394

Telefon mobil de permanență:
(+36 30) 535 69 12

Vă rugăm să folosiți acest număr de telefon pentru a comunica situații deosebite (ex: accidente, decese, răni, dispariții de persoane), care reclamă urgență - la acest număr de telefon nu se fac programări și nu se furnizează informații consulare.

Ambasador: Marius Lazurcă
Website: <http://budapesta.mae.ro/>
E-mail: budapesta@mae.ro

Consulatul General al României

6720 Seghedin, str. Kelemen nr. 5
Tel./fax: (+36-62) 424-431,
(+36-62) 424-429

Telefon mobil de permanență:
(+36 30) 6777 980

Consul general: Daniel Banu
Website: <http://szeged.mae.ro>
E-mail: szeged@mae.ro

Consulatul General al României

5700 Jula, str. Munkácsy nr. 12
Tel.: (+36-66) 465-130
Fax: (+36-66) 465-142
Telefon mobil de permanență:
(+36-30) 635-7181

Consul general:
Florin Trandafir Vasiloni
Website: <http://gyula.mae.ro/>
E-mail: gyula@mae.ro

INSTITUȚII CULTURALE

Institutul Cultural al României
la Budapesta

1146 Budapesta, str. Izsó nr. 5
Tel.: (+36-1) 383-2693
Director: Simona Tănăsescu
E-mail: romankulturalis.intezet@upcmail.hu
Web: www.icr.ro/budapesta

Institutul Cultural al României
la Budapesta – filiala Seghedin

6720 Seghedin, piața Dugonics nr. 2.
E-mail: szeged@icr.ro

Institutul de Cercetări
al Românilor din Ungaria

5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8
Tel./fax: (+36-66) 463-079
Director: dr. Maria Berényi
E-mail: romanintezet@gmail.com
Web: www.romanintezet.hu

Centrul de Documentare
și Informare al AȚRU

5700 Jula, str. Sáros nr. 17
Director: Mariana Negreu Vetró
E-mail: info@dokkozpontgyula.hu

Bătania va avea o casă-muzeu românească

Românii din Bătania se pregătesc să deschidă anul viitor o casă-muzeu. Cu ajutorul localnicilor au fost colecționate obiecte, unelte și veșminte vechi, iar cu sprijin financiar de la Budapesta, autogovernarea

românească a cumpărat o casă țărănească, care va fi transformată într-un muzeu. Despre acest proiect în derulare ne-a vorbit *Gheorghe Mihaș*, președintele Autogovernării Românești din Bătania.

– Am primit foarte multe oferte de la oamenii din Bătania, zicând că au niște unelte pe care nu știu unde să le pună, ne-au întrebat dacă le primim noi, dar ne-am dat seama că nu avem loc unde să le depozităm. Atunci am decis să facem o casă-muzeu. Am depus un proiect, am cerut și ajutorul domnului parlamentar *Traian Kreszta*, care ne-a ajutat la Ministerul Resurselor Umane de la Budapesta, să primim un ajutor financiar, iar în anul 2017, am găsit imobilul acesta pe care l-am cumpărat cu 2 milioane de forinți. Desigur, clădirea a fost într-o stare destul de rea, buruieni peste tot, instalația de apă a fost distrusă și multe lucruri pe care de atunci am reușit să le reparăm. Casa are și o anexă care trebuia demolată, însă am reușit să înnoim fundația și să facem izolarea. Acum avem în proiect să reparăm toată electricitatea și mai avem și alte proiecte, dar sperăm că până anul viitor o să avem aici o casă-muzeu trainică. O să facem aici și o mică gospodărie, să ținem porci, oi, găini, și să avem o grădină mică pentru școlarii din Bătania, care să poată desfășura diferite programe aici. Deci, nu trebuie să ne imaginăm o casă-muzeu clasică, unde numai vizitatori vin ca să vadă mobilierul vechi sau hainele și obiectele vechi, o să existe o expoziție permanentă cu uneltele și tot ceea ce primim de la sătenii din Bătania, dar vrem să fie o casă muzeu trăitoare.

– Toate acestea presupun multă preocupare, dar și mulți bani?

– Până acum am putut face proiecte la statul maghiar, de acolo am avut surse pentru lucrurile acestea. Ne ajută și primăria din Bătania cu forțe umane, dar ce putem face noi desigur facem noi. Avem relație foarte bună cu primăria din oraș și ne ajută cu ce pot. Eu m-am căsătorit în 1981 și de atunci știu casa asta, fiindcă proprietarul a lucrat cu mine la întreprinderea din Bătania de petrol și gaze MOL, clădirea a fost proprietatea lui. Dumnezeu să îl ierte, că a murit și el și soția, a avut o fată Olga, din păcate și ea a murit. Este o casă sârbească și românească, dar se vede că este foarte bine făcută, avem beci, avem camere foarte bine amenajate și stabile, ce ne-a interesat mult a fost

anexa din spate cu grajd, cu bucătărie de vară, cu locul unde se ținea căruța de exemplu. Casa este puțin modernizată, dar pentru scopul nostru este foarte bună. Numai coridorul a fost puțin strămutat, fiindcă au pus geamuri. Noi vrem să scoatem geamurile și să o facem cum a fost pe vremuri. Iar la casă trebuie să schimbăm o parte din pereți, fiindcă au fost inundați de la spargerea conductei de apă. Acum schimbăm toată electricitatea. Casa este văruiată, este curată, deci așteptăm să fie aranjată expoziția și copii de la școală să petreacă timpul liber aici.

– Se vede că o parte din mobilier deja există. Este mobilier vechi în casă. De unde provine?

– A fost a proprietarului și cu mobilier împreună ne-a vândut casa. Mobila asta este de fapt din anii 1910–1915, care provine din câte știu eu din Serbia. Sârbii și românii de aici s-au înțeles foarte bine, fiindcă la începutul secolului trecut au umblat și la biserică împreună. Încă mai avem câțiva săteni de la care putem colecționa lucruri pentru muzeu, obiecte și unelte pe care le-au folosit oamenii de aici în trecut. Trebuie colectate și restaurate, și apoi să le prezentăm la copiii noștri să vadă cu ce unelte au lucrat părinții noștri. Avem promisiuni că primim mașini vechi de secerat, de semănat, primim căruță, furcă de lemn și lopeți de lemn, război, tot ce putem colecta, toate lucrurile vor fi expuse.

– Oamenii cum au primit această inițiativă?

– Le-a părut foarte bine pentru că ei nu mai folosesc lucrurile astea și decât să le arunce sau să le ardă mai bine ni le dăruiesc nouă. Anul trecut deja am făcut aici un fel de serbare, la care am putut prezenta la marea majoritate din sat casa asta muzeu, deci primii pași s-au făcut. Mai avem câteva lucrări mai serioase la repararea rețelei electrice, dar sper ca anul acesta să terminăm tot și de vara anului viitor să prezentăm publicului o casă frumoasă. Vă așteptăm cu drag la inaugurarea casei noastre muzeu. Sperăm să realizăm cât mai curând ceea ce ne-am propus.

Ștefan Crâsta

**FOAIA
românească**

25 septembrie
2020

www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director, redactor-șef: **Eva Șimon**. Redactor, reporter: **Anca Liana Becan**. Tehnoredactor: **Ioan Nyisztor**. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. **Abonamentele pe anul 2020: 3 luni 1560 forinți; 6 luni 3120 forinți; 1 an 6240 forinți**. Publicația apare cu sprijin de la Cancelaria Primului Ministru (Budapesta, Ungaria), acordat prin Autogovernarea pe Țară a Românilor din Ungaria, și de la Ministerul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).